

DALTONSKÉ VYUČOVANIE - U nás, na Sadovej 620

Od októbra 2005, kedy sa naša škola zapojila do alternatívneho spôsobu vyučovania, ubehli štyri roky.

Vtedy sa začalo vyučovanie v 4 triedach 1.stupňa s daltonskými prvkami . Na základe pozitívnych ohlasov zo strany žiakov, rodičov, ale i samotných učiteľov, ktorí Dalton realizovali, sa do modernizácie výučby zapojili i ďalší pedagógovia (nielen na 1. stupni), ktorí sú ochotní žiakom poskytnúť na hodinách viac, než je dané v učebných osnovách a tematických plánoch.

Všetci učitelia, ktorí si metódu daltonského vyučovania osvojili, absolvovali odborné školenia, zúčastnili sa, aj sa priebežne zúčastňujú seminárov i medzinárodných konferencií v Brne. Majú certifikáty oprávňujúce vyučovať s daltonskými prvkami.

PRAX, ALEBO AKO TO FUNGUJE NA 1.STUPNI ZŠ

Jedenkrát do týždňa sa žiaci učia v takzvanom daltonskom bloku. Sú to vlastne 2-3 spojené hodiny, počas ktorých si opakujú, **alebo precvičujú prebranú učebnú látku**. Môže to byť napr.: Slovenský jazyk, Matematika a Prvouka (Vlastiveda, Prírodoveda...).

Blok sa začína rozhovorom v kruhu na koberci, kde sa žiaci rozprávajú nielen o preberanom učive, ale aj o svojich pocitoch, náladách, opakujú si základné pravidlá pri práci v bloku. Môžu vyjadriť svoje predstavy o tom, čo by sa chceli učiť, ktoré typy úloh radi riešia, ktoré im naopak robia problémy a prečo. Po rozhovore nasleduje zadanie a vysvetlenie úloh, ktoré budú vypracovávať.

Povinné úlohy musia riešiť všetci. Medzi deťmi sú ale rozdiely. Šikovnejší, ktorí stihnú povinné úlohy veľmi rýchlo, môžu vypracovať aj bonusové úlohy (úlohy navyše). Pomalším môže pomôcť kniha, encyklopédia, učiteľ alebo spolužiak. Ten však nesmie nechať odpísať správne riešenie, ale vysvetlí problém, chvíľu sa stáva učiteľom.

Slabo prospievajúcim žiakom môže učiteľ zredukovať počet povinných úloh.

Žiaci sa môžu voľne pohybovať po triede, môžu pracovať v ktorejkoľvek jej časti, teda aj na koberci, v kútiku pri triednej knižnici, v laviciach. Voľnosť súvisí s tým, že žiak si musí uvedomiť, že je za svoju prácu zodpovedný. Musí sa naučiť hospodáriť s časom. (Ak bude pol hodiny jesť, oddychovať a prechádzať sa - určite nestihne svoju prácu včas!)

Po zadaní úloh žiaci pracujú samostatne, majú možnosť voľby - úlohy ktorého predmetu budú riešiť ako prvé, a ktoré posledné.

Učiteľ má o ich práci prehľad, pretože v triede je zriadená daltonská nástenka. Žiak farebne vyznačí (napr. zapichne špendlík príslušnej farby predmetu) vždy, keď dokončí a odovzdá pracovný list, alebo zadanie v pracovnom zošite. Po uplynutí stanovenej doby (2-3 vyučovacie hodiny), si žiaci znovu posadajú na koberec do kruhu a hodnotia svoju prácu. Hľadajú dôvody, prečo sa im darilo alebo nie. Vyjadrujú svoje pocity. Pracovné listy alebo zadania v prac. zošitoch sa neznámujú, ale bodujú (učiteľ po zvážení niekedy môže jeden predmet z bloku oznámkovať).

Žiaci si konečný počet bodov vyznačujú na papierových metroch alebo zakresľujú na určitý obrázok.

Učiteľ stanoví méty (určitý počet bodov), po prekročení ktorých, je žiak odmenený.

Na našej škole, na 1. stupni prebieha Dalton-blok prevažne v piatok. Deti so ho obľúbili, snažia sa, radi pracujú na zvláštnych úlohách, je to vítaná zmena po štyroch dňoch klasického vyučovania.

AKO TO FUNGUJE NA 2. STUPNI ZŠ

Na druhom stupni realizujeme daltonské vyučovanie tretí školský rok, vyučujeme slovenský jazyk, matematiku, dejepis a zemepis. Systém je podobný tomu na prvom stupni. Žiaci piteho ročníka majú predmet Premýšľajte s (n)ami a matematiku. Žiaci šiestych ročníkov majú zostavený blok vyučovacích hodín, teda M, SJL. Žiaci siedmich ročníkov majú blok z troch vyučovacích hodín, a to: SJL, M, D (Z). Na začiatku bloku si sami stanovujú, ktorým predmetom začnú svoju prácu, sami si naplánujú, koľko budú pracovať, koľko odpočívať. Musia mať ale napamäti, že pomoc učiteľa je v danom predmete možná iba 45 min. – teda jednu vyučovaciu hodinu. Ako zdroj informácií, ktoré potrebujú na riešenie úloh môžu využiť učebnicu, radu spolužiaka, učiteľa, školskú knižnicu, internet.

Vyučovanie je realizované v školskej knižnici, ktorá je prebudovaná na multimediálnu učebňu, a tak môžu žiaci využiť k získavaniu informácií všetky klasické, ale aj moderné zdroje.

Daltonské zadania sú učiteľom vyhodnotené a práca žiaka počas týchto hodín má vplyv na jeho komplexné hodnotenie v rámci polroka (vyučovací predmet Premýšľajte s (n)ami je hodnotený podľa metodických pokynov MŠSR slovene). Ten, kto chce mať výbornú na vysvedčení, musí naplno pracovať na daltonských hodinách, nemôže vnímať priestor ako čas, kedy si oddýchne.

Rozdielom oproti prvému stupňu je, že **žiaci sa v rámci daltonských hodín učia nové učivo**, teda nie sú hodiny postavené iba na opakovaní, a zároveň vedia, že otázky podobného charakteru ako majú v daltonskom vyučovaní sa objavujú aj na písomných prácach. Skúsenosti hovoria, že takýto spôsob vyučovania, ktorý rešpektuje ľudskú individualitu je u detí obľúbený a populárny.

Práca je hodnotená písmenami abecedy A – D, za istú (učiteľom stanovenú) úroveň žiak navyše získa vecnú odmenu.

Slovo na záver.

Systém vedie deti k samostatnosti, zodpovednosti, schopnosti nájsť informáciu, pracovať s ňou, učiteľa rozvíja a núti myslieť tvorivo, a preto si zaslúži rozvoj, a podporu nielen zo strany nadšených učiteľov, ale aj zo strany kompetentných orgánov ako sú Ministerstvo školstva slovenskej republiky, krajské školské úrady, školská inšpekcia, ...

Spracovali: Mgr. Tatiana Dudášová, vedúca MZ DALTON pre I.st.,
Mgr. Edita Pláteníková, vedúca PK DALTON pre II.st..